

Prawo łaski - przestarzały relikw czy ważna prerogatywa Prezydenta?

W RAMACH PROGRAMU: „MŁODZI GŁOSUJĄ”

TEMAT: Kompetencje Prezydenta RP - prawo łaski

OPRACOWANIE: Michał Tragarz

CZAS TRWANIA: 45 minut

POZIOM NAUCZANIA: rekomendowane dla szkół ponadpodstawowych, do dostosowania dla 6-8 klasy podstawowej

PRZEDMIOT: WOS, godzina wychowawcza, HiT//edukacja obywatelska

CELE LEKCJI:

- Zachęcenie uczniów i uczennic do samodzielnej refleksji o roli i zadaniach Prezydenta RP w kontekście zbliżających się wyborów prezydenckich.
- Uczniowie i uczennice poznają i analizują rolę Prezydenta RP w systemie ustrojowym oraz oceniają zasadność stosowania prawa łaski w Polsce.
- Uczniowie doskonalią umiejętność argumentacji i wyrażania opinii na tematy społeczno-polityczne.

ZWIĄZEK Z PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ:

- Wiedza o społeczeństwie - Szkoła podstawowa IV-VIII: XI.5
- Historia i Teraźniejszość - Liceum/Technikum: VI.8
- Historia i Teraźniejszość - Szkoła branżowa I stopnia: VI.3
- Edukacja obywatelska - Liceum/Technikum: V.3 i V.6 (zgodnie z projektem podstawy programowej)
- Edukacja obywatelska - Szkoła branżowa I stopnia: V.2 (zgodnie z projektem podstawy programowej)

ŚRODKI DYDAKTYCZNE POTRZEBNE DO PRZEPROWADZENIA ZAJĘĆ:

- Załącznik nr 1 – Kompetencje Prezydenta RP.
- Załącznik nr 2 – Prezydenci RP i ułaskawienia

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSTĘP

2 minuty

1. Wprowadź uczniów i uczennice do tematu:

- Poinformuj uczniów, że dzisiejsza lekcja dotyczy zbliżających się wyborów Prezydenta RP.
- Podkreśl, że będzie to okazja do rozmowy o zasadach ustrojowych, na których opiera się nasze państwo.

2. Omów znaczenie tematu:

- Wyjaśnij, że dyskusje o ustroju państwa pomagają zrozumieć funkcjonowanie instytucji oraz kształtować własne poglądy.
- Zaznacz, że umiejętność rozmawiania z osobami o różnych opiniach jest istotna dla zdrowego funkcjonowania demokracji.
- Podkreśl, że demokracja opiera się na umowie społecznej między obywatelami i dlatego bez otwartej debaty trudno o świadome uczestnictwo w życiu publicznym

PRAWO ŁASKI - WPROWADZENIE

7 minut

1. Przypomnijcie wspólnie podstawowe kompetencje Prezydenta RP:

- Zapytaj uczniów, czy pamiętają, jakie są kompetencje Prezydenta RP.
- Wymień najważniejsze uprawnienia. W razie potrzeby zaprezentuj infografikę *Kompetencje Prezydenta* (Załącznik nr 1)

2. Wprowadź klasę do tematu:

- Powiedz uczniom, że dzisiaj skupicie się na jednej z kompetencji Prezydenta RP – prawie łaski.
- Przeczytaj zapis Konstytucji RP (art. 139):

**Prezydent Rzeczypospolitej stosuje prawo łaski.
Prawa łaski nie stosuje się do osób skazanych przez Trybunał Stanu.**

3. Zapytaj uczniów, czym według nich jest prawo łaski i jak je rozumieją.

4. Wypisz na tablicy lub pokaż na ekranie główne cechy prawa łaski:

- Może dotyczyć wszystkich osób skazanych przez sądy powszechne (poza Trybunałem Stanu), czyli osób skazanych za dowolne przestępstwa.
- Jest osobistym uprawnieniem Prezydenta RP – nie wymaga kontrasygnaty (zatwierdzenia) premiera.
- Nie podlega kontroli – Prezydent RP nie musi uzasadniać swojej decyzji.
- Ułaskawienie dotyczy kary, nie samego wyroku – nie oznacza uniewinnienia, lecz zwolnienie z odbywania kary.

5. Zinterpretujcie wspólnie wykres:

- Zaprezentuj Załącznik nr 2 – wykres przedstawiający liczbę osób ułaskawionych przez kolejnych Prezydentów RP.
- Poproś uczniów o wskazanie tendencji, jakie można zaobserwować.
- Omówcie wspólnie możliwe przyczyny zmian w liczbie ułaskawień na przestrzeni lat

■ PRZYKŁADY UŁASKAWIEŃ

 8 minut

1. Uczniowie mogą korzystać z Czatu GPT lub innych narzędzi AI do wyszukiwania informacji.
2. Zachęć ich do znalezienia przypadków, które wzbudziły kontrowersje lub wątpliwości.
3. Podziel grupy tak, aby każda zajmowała się innym prezydentem.

UWAGA

- Uczniowie mogą korzystać z Czatu GPT lub innych narzędzi AI do wyszukiwania informacji.
 - Zwróć uwagę, że wszystkie przykłady muszą zostać zweryfikowane w rzetelnych źródłach, np. w artykułach prasowych lub oficjalnych dokumentach.
4. Po 5 minutach pracy w grupach poproś uczniów o krótkie przedstawienie swoich ustaleń.
 5. Wybierzcie 2–3 przykłady kontrowersyjnych ułaskawień i omówcie je wspólnie.

■ PRZYGOTOWANIE ARGUMENTÓW

 10 minut

1. Powiedz uczniom, że w drugiej części lekcji zajmiecie się przygotowaniem i przeprowadzeniem krótkiej dyskusji wokół tezy:

„Prawo łaski nie powinno współcześnie przysługiwać głowie państwa.”

2. Poproś uczniów, aby kontynuowali pracę w grupach z poprzedniej części:

- Połowa grup przygotowuje argumenty „za”, druga połowa „przeciw”.
- Argumenty powinny być na tyle mocne, aby mogły zostać użyte w kolejnej części – podczas obrony lub kwestionowania tezy.

3. Jeśli uczniowie potrzebują podpowiedzi, zasugeruj im kategorie, wokół których mogą szukać argumentów:

- Trójpodział władzy i niezależność władzy sądowniczej
- Błędy sądowe
- Działania korupcyjne, nieformalne naciski
- Wyjątkowe sytuacje, dawanie drugiej szansy

UWAGA

Uczniowie mogą korzystać z narzędzi online. Poproś ich, aby dla własnej satysfakcji **nie zadawali modelom AI pytań wprost o gotowe argumenty za i przeciw**, lecz sami spróbowali je sformułować na podstawie znalezionych informacji.

1. Przypomnij uczniom zasady kulturalnej dyskusji:

- Jedna osoba mówi, reszta słucha.
- Odnosimy się do siebie z szacunkiem.
- Używamy konkretnych argumentów.

Jeśli obawiasz się chaosu, zaproponuj, że poszczególne strony zabierają głos naprzemiennie, a Ty wyznaczasz kolejnych mówców. Jeśli uczniowie potrafią prowadzić dyskusję, pozwól im na większą swobodę

2. Rozpocznij dyskusję na temat tezy:

„Prawo łaski nie powinno współcześnie przysługiwać głowie państwa.”

3. Zadbaj o równowagę i postaraj się, aby wybrzmiała podobna liczba argumentów „za” i „przeciw”.

Jeśli uczniowie zbyt skoncentrują się na jednym aspekcie, dopytaj ich, by przedstawili argumenty z innych perspektyw i omówili temat możliwie szeroko.

1. Podsumuj:

Prawo łaski jest ciekawym przykładem prerogatywy głowy państwa, która zachowała się jeszcze z czasów antycznych. Pomimo że nie do końca pasuje do zasady trójpodziału władzy, istnieje w większości społeczeństw demokratycznych. W Polsce jest jedną z niewielu osobistych kompetencji Prezydenta, w których ma on pełną swobodę.

2. Poproś uczniów o refleksje:

- Powiedzcie lub napiszcie w kilku zdaniach, co zmieniło się w Waszej opinii na temat prawa łaski w trakcie lekcji.
- Co sprawiło, że zmieniliście swoje zdanie (jakie przykłady, argumenty)?
- Jakie argumenty strony przeciwnej były dla Was przekonujące?

ZAŁĄCZNIKI:

- **Załącznik nr 1** – Kompetencje Prezydenta
- **Załącznik nr 2** – Prezydenci RP i ułaskawienia